

Statnett
Postboks 5192 Majorstuen
0302 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.: IE2025-04351

Dato: 10-04-2025

Høring av ny modell for Statnetts tariffer

Forbundet Styrke er LOs fjerde største forbund med 80.000 medlemmer innen olje, gass, landindustri, ledelse og teknikk. Vi er den største fagforeningen innen kraftforedlende industri.

Forbundet Styrke viser til ovennevnte høring og vil innledningsvis gi tilbakemelding at forbundet forventer å stå på høringslisten når høringer som direkte angår våre medlemmer sendes ut. Statnett bør snarest gå gjennom sine lister slik at den bedre representerer samfunnsinteressene og da særlig den rollen partene i arbeidslivet spiller også i denne sammenhengen.

Forbundet Styrke vil innledningsvis framholde at forslaget må utredes bedre og det må gjennomføres dialog med de berørte partene.

På et tidspunkt der global proteksjonisme øker og norsk industri står overfor store utfordringer, er det helt feil å innføre tariffendringer som ytterligere svekker vår konkurransevne.

Statnetts forslag innebærer så omfattende endringer for norsk industri at det ikke kan iverksettes uten en grundigere konsekvensutredning og reell dialog med berørte aktører. Enhver omlegging av tariffmodellen må baseres på en helhetlig vurdering av hvilke bransjer faktisk kan tilpasse seg, hva betyr det for arbeidsplasser og verdiskapning og hvordan forslaget påvirker klimainnsatsen og industripolitiske mål.

Uten slik analyse og en dialog med både næringsliv og partene, risikerer Statnett å iverksette tiltak som undergraver norsk industris konkurransevne uten å løse de underliggende nettutfordringene. Det vil i så fall bryte klart med politikken som føres av myndighetene.

Endringene som foreslås medfører en endring av rammebetingelsene for industrien i en tid de skal kutte utslipp, samtidig som mål om økt eksport fra industrien skal nås. Det er nødvendig at framtidig tariffmodell utformes på en måte som sikrer at målene for samfunnsutviklingen nås samtidig som kostnaden for utbygging av nett fordeles på en god måte hvor også statens bidrag bør vurderes. Dette krever en grundigere prosess før beslutning fattes.

Forbundet Styrke

Postadresse:
Torggata 12, 0181 Oslo

Besøksadresse Stavanger:
Kongsgata 54, 4005 Stavanger

Besøksadresse Oslo:
Torggata 15, 0181 Oslo

Org.nr: 971 435 755
styrke.no

Telefon: 22 03 22 00
post@styrke.no

Forbundet Styrke mener derfor at forslaget ikke behandles i Statnett før det foreligger en utredning av konsekvensene og det er gjennomført en reell dialog med de berørte partene.

Trussel mot norsk industris konkurransevne

Forbundet Styrke ser med bekymring på Statnetts forslag til ny tariffmodell. Endringene vil ramme våre medlemmer hardt ved å øke kostnadene for norsk industri på et tidspunkt hvor verden står overfor økende handelsspenning, med USAs nylige toll økninger som et tydelig tegn på at vi kan være på vei inn i en global handelskrig. I denne usikre situasjonen er det helt feil å legge ytterligere press på norske bedrifter gjennom høyere nettleiekostnader.

Mange av våre medlemmer jobber i energikrevende bransjer som allerede er under press fra høye energipriser og global konkurranse. Det er allerede ventet betydelig økte kostnader fra nettleien de neste årene, og Statnetts forslag vil føre til betydelig høyere nettleiekostnader for store industrikunder. Dette er en direkte trussel mot norsk industris konkurransevne og kan føre til nedskjæringer, utflytting av produksjon eller tap av arbeidsplasser. Dette er særlig alvorlig i en tid hvor reindustrialisering av Europa er et felles Europeisk mål. Da er det uansvarlig av Statnett å legge fram forslag om en tariffmodell som bidrar til det motsatte.

Forslaget bryter med regjeringens politikk

Det er en markert uoverensstemmelse mellom Statnetts forslag om økte nettleiekostnader for industri og både EUs og norske myndigheters tydelige mål om å styrke industrikonkurransevnen. Gjennom EUs Clean Industrial Deal, Affordable Energy-rettsakten og Action Plan for metals and steel-industrien understrekes det at høye energikostnader er en kritisk utfordring for europeisk industri – og at medlemsland bør utforme nettleiemodeller som støtter kraftintensiv produksjon. Dette er spesielt relevant for Norge, hvor Meld. St. 16 (Industrimeldingen) eksplisitt peker på behovet for å sikre tilgang til strategiske innsatsfaktorer, blant annet til forsvarsindustrien.

Statnetts forslag vil øke kostnadene for norsk industri og står i direkte motsetning til EUs mål om å redusere energikostnader for å beholde industriproduksjon i Europa, Norges strategiske mål om å styrke egenforsyning av kritiske varer og klimamålene – da ustabile rammevilkår kan føre til at bedrifter velger mindre miljøvennlige alternativer.

Vi reagerer på at regjeringens industrimelding legges fram samtidig som Statnetts forslag til endringer – men at de to myndighetsdokumentene drar i motsatt retning. Dette understreker behovet for en tariffmodell som harmoniseres med myndighetenes overordnede industri- og sikkerhetspolitiske mål.

Stabile nettbukere er en ressurs – ikke en belastning

Stabile nettbukere, som energikrevende industri med jevnt forbruk, skaper ikke flaskehals i nettet – tvert imot er de en forutsigbar faktor som gjør nettplanlegging enklere. Fra et fysisk perspektiv må nettet dimensjoneres for toppbelastning. Et jevnt forbruk bidrar ikke til å øke denne toppen – snarere kan stabil baselast redusere behovet for dyr reservekapasitet. Stabilt forbruk gir dessuten viktige stabilitetsgevinster for hele kraftsystemet: forutsigbar last for systemoperatøren, stabil frekvens og mindre behov for balansekraft. Kontinuerlig industri fungerer som en "ankerlast" som bidrar til nettopp en mer effektiv nettutnyttelse.

Behov for en tariffmodell som motvirker utflytting

For samfunnet er det kontraproduktivt å straffe stabile nettbukere. Vi er knyttet til landene rundt oss gjennom mellomlandsforbindelser. Disse landene går i motsatt retning, og ønsker å utforme

nettariffene slik at det støtter kraftintensiv produksjon. Det skjer samtidig som Statnett foreslår å øke kostnadene for industri i Norge. Vi har allerede flere eksempler på industri som etablerer seg i landene rundt oss, i nærheten av kabler fra Norge.

Dersom mer industri heller etablerer seg rett over grensen på grunn av økte nettleiekostnader i Norge, vil kraften likevel produseres – ofte i de samme kraftverkene. Men i stedet for lokal forbruk må energien nå transporteres over lengre avstander, noe som øker overføringstapene og faktisk forverrer nettbelastningen. En fabrikk lokalisert ved et kraftverk som flytter produksjon til utlandet, vil føre til at kraften må eksporteres istedenfor å brukes lokalt – med økte nettap som resultat. Redusert kraftforedling i industrien er et tap i både arbeidsplasser og verdiskaping.

En effektivt og intelligent tariffmodell

Statnetts argumentasjon ser ut til å anta at all forbruksreduksjon er likeverdig, men i virkeligheten er det avgjørende å skille mellom:

- Reduksjon av stabil last (som ikke løser kapasitetsutfordringene)
- Reduksjon av spisslast (som faktisk avhjelper flaskehals)

En intelligent tariffmodell må derfor:

1. Identifisere og belønne reduksjoner under faktiske flaskehalsperioder
2. Differensiere mellom skadelig spisslast og nyttig baselast
3. Bevare insentiver for lokal kraftintensiv produksjon

Problemet ligger ikke i mengden strømforbruk, men i forbruksmønstrene som skaper kapasitetspress.

Statnett ignorerer industriens positive bidrag til nettsikkerhet. Mange store bedrifter deltar allerede i fleksibilitetsmarkedene og tilpasser forbruket for å lette belastningen på nettet. I stedet for å straffe disse aktørene, bør man belønne deres bidrag til systemstabilitet. Ved å ta dette viktige skillet i betraktning, kan vi utforme et system som både sikrer nettstabilitet og bevarer norsk industris konkurransevne.

En intelligent tariffmodell må skille mellom nyttig baselast og skadelig spisslast, ikke straffe industri som allerede bidrar til netteffektivitet. Reelle flaskehals må adresseres gjennom målrettede tiltak mot de faktiske utfordringene i kraftsystemet.

Forbundet Styrke mener stabil industri nært kraftverk er et gode både for industrien og samfunnet – ikke en historisk arv.

Fleksibilitetskravene kan være urealistiske for mange bedrifter

Statnett foreslår en omveltning i dagens ordning for tariffrabatter til storindustrien. I stedet for dagens faste 50% rabatt, vil rabatten i forslaget være betinget av bedriftenes evne til å levere fleksibilitet i kraftmarkedet. Konkret innebærer dette at:

- Rabatten må opptjenes gjennom aktiv deltakelse i reservemarkedene
- Bedrifter må kunne redusere forbruket ved nettbelastning
- En "vesentlig andel" av produksjonskapasiteten må stilles til disposisjon
- Deltakelse i spotmarkedet med prisresponsivt forbruk blir et krav

Dette kan være urealistisk krav for mange bedrifter av flere grunner. Det er ikke all industri som bare kan skru av og på strømmen uten å oppleve negative konsekvenser. For en del industri kan de negative konsekvensene være såpass store, at videre produksjon i Norge ikke er mulig. Å delta aktivt i reservemarkeder krever ekstra ressurser og kompetanse som små og mellomstore bedrifter kanskje ikke har. Bedrifter som er avhengige av stabil tilgang til strøm kan ikke ta risikoen ved å basere driften på kraftmarkedets svingninger.

Det er for dårlig utredet i hvilken grad Statnetts forslag om å knytte tariffrabatter til fleksibilitet i reservemarkedene er realistisk. Realiteten er at store deler av norsk kraftkrevende industri, som aluminiumsverk, kjemiske anlegg og glassproduksjon, har teknologisk bundet forbruk som ikke automatisk kan reduseres. Å true med å fjerne rabatter for disse virksomhetene kan være skadelig, og kan ikke gjennomføres uten dialog med industrien og en bedre utredning av de praktiske konsekvensene.

Store deler av industrien vil ikke kunne ha et så fleksibelt forbruk som Statnett krever. For industrien vil dette få betydelige konsekvenser. Fleksible bedrifter som kan redusere forbruk beholder rabatt, mens ufleksibel industri risikerer å miste rabatten fullstendig. Det vil være svært skadelig dersom vi bare har plass til industri med fleksibelt forbruk i Norge.

Statnetts forslag kunne føre til utilsiktede negative effekter. Høyere nettleiekostnader kan presse bedrifter til å investere i mindre effektiv, lokal kraftproduksjon eller utsette overgangen til elektrisitet - i strid med både klimamål og målet om konkurransedyktig norsk industri. Det er ikke i tråd med de politiske føringene for utvikling av industri og samfunn.

Med hilsen

Frode Alfheim
Forbundsleder

Geir Seljeseth
Leder Samfunnspolitisk Avdeling